

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Krizová opatření proti šíření koronaviru (COVID-19): důsledky nahrazení usnesení vlády opatřeními Ministerstva zdravotnictví

Postup orgánů exekutivy při řešení krize vyvolané šířením pandemie onemocnění COVID-19 dne 23. března 2020 byl mediálně prezentován jako očekávané oficiální prodloužení a mírná obsahová úprava již zavedených vládních opatření. Snadno tak mohlo dojít k přehlédnutí skutečnosti, že některá ze zmíněných opatření (omezení maloobchodního prodeje a volného pohybu osob na území ČR) dostala úplně odlišnou formu a právní základ, byť obsahově skutečně zůstala prakticky beze změn.

V tomto článku ve stručnosti analyzujeme danou úpravu krizových opatření a upozorníme na poměrně závažné právní důsledky.

Co se stalo?

Jak známo, Vláda ČR vydala v posledních týdnech několik usnesení, kterými zavedla různá krizová opatření omezující některá práva fyzických a právnických osob, mimo jiné omezila volný pohyb osob usnesením ze dne 15. března 2020, č. [85/2020](#) Sb., a to s účinností do 24. března 2020, 6:00 hod., kdy dle usnesení Vlády ČR ze dne 23. března 2020, č. [126/2020](#) Sb. mělo být, alespoň dle prezentace veřejnosti, prodlouženo ve shodné podobě.

Tento mediální výklad však není přesný. Odkazovaným usnesením ze dne 23. března 2020 Vláda ČR totiž předchozí usnesení o krizovém opatření výslovně zrušila a současně vzala na vědomí mimořádné opatření Ministerstva zdravotnictví ČR ze dne 23. března 2020, č. j. MZDR 12745/2020-1, jímž bylo rozhodnuto o omezení volného pohybu osob prakticky ve shodném rozsahu, jen s novým vymezením doby účinnosti.

Prakticky shodným způsobem došlo k „prodloužení“ usnesení Vlády ČR o krizovém opatření spočívajícího v omezení maloobchodního prodeje, když usnesení ze dne 14. března 2020, č. [82/2020](#) Sb., bylo zrušeno usnesením č. [127/2020](#) Sb. ze dne 23. března 2020 a fakticky nahrazeno mimořádným opatřením Ministerstva zdravotnictví ze dne 23. března 2020, č. j. MZDR 12746/2020-1.

Tyto dvě zdánlivě nevýznamné události podle našeho názoru mají značný vliv přinejmenším na dvě důležité situace, které řada zejména podnikatelských subjektů bude nucena řešit, a to:

- vyplácení náhrad mezd zaměstnancům, kteří v důsledku přijatých opatření nemohou vykonávat práce pro své zaměstnavatele, a

- uplatnění nároku vůči státu na náhradu škody způsobené krizovými opatřeními.

Náhrada mzdy

Už v době účinnosti usnesení vlády ČR o vydání krizových opatření se v souvislosti s otázkou vyplácení náhrad mezd zaměstnancům vedla polemika o tom, o jakou překážku v práci se vlastně jedná. Nynější situace tuto diskusi ještě více komplikuje.

Zmíněná krizová opatření vlády ČR vydaná s odkazem na příslušná ustanovení zákona č. [240/2000](#) Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), totiž byla nahrazena uvedenými mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR, která se odvolávají specificky na ustanovení § 69 zákona č. [258/2000](#) Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, kde jsou upravena tzv. *mimořádná opatření při epidemii a nebezpečí jejího vzniku*. Tento pojem se přitom výslovně objevuje též v zákoníku práce (zákon č. [262/2006](#) Sb.), konkrétně v § 347 odst. 4, kde je uvedeno, že mimořádná opatření tohoto typu je pro účely zákoníku práce nutno vykládat jako karanténu.

Karanténa je přitom překážkou v práci dle ustanovení § 192 zákoníku práce a náleží při ní zaměstnanci náhrada mzdy/platu ve výši 60 % průměrného výdělku po dobu prvních 14 kalendářních dnů, pokud zaměstnanec splňuje podmínky nároku na nemocenské.

Je však otázkou, zda daná konkrétní mimořádná opatření musí být nezbytně pokládána za karanténu, když poznámka pod čarou č. 99c v § 347 odst. 4 zákoníku práce obsahuje odkaz specificky na mimořádná opatření dle § 69 odst. 1 písm. b) a h) zákona o ochraně veřejného zdraví a Ministerstvo zdravotnictví se ve výše zmíněných mimořádných opatřeních odvolává na § 69 odst. 1 písm. i) téhož předpisu. Ustálená judikatura však hovoří tak, že poznámky pod čarou uvedené v právních předpisech nejsou pro jejich výklad závazné.

Ministerstvo práce a sociálních věcí se ke dni publikace tohoto článku k této problematice výslovně nevyjádřilo, avšak z připravovaných podmínek a dokumentů v rámci kompenzačního programu Antivirus lze dovodit, že ministerstvo spíše zastává výklad, že i opatření přijatá za aktuální situace podle § 69 odst. 1 písm. i) zákona o ochraně veřejného zdraví dávají důvod v případě nemožnosti přidělovat práci zaměstnancům v provozech těchto opatřeními dotčených k aplikaci ustanovení § 208 zákoníku práce s náhradou mzdy ve výši 100 % průměrného výdělku.

Ministerstvo tedy zastává stejný výklad jako pro prvních 10 dní trvání těchto omezení (14. 3. až 23. 3.), která plynou z rozhodnutí vlády ČR podle krizového zákona, kdy pro čerpání kompenzací v rámci programu Antivirus lze očekávat, že po zaměstnavatelích bude požadováno vyjádření souhlasu s výkladem ministerstva a závazek k jeho respektování, jakkoli toto považujeme za problematické

Pro zaměstnavatele to v zásadě znamená dvě možné cesty: (a) posuzovat tuto novou situaci jako karanténu, což sníží tlak na aktuální cash flow situaci, avšak diskvalifikuje to zřejmě zaměstnavatele z programu Antivirus jako celku a zvýší to riziko sporů se zaměstnanci a případně i Českou správou sociálního zabezpečení, nebo (b) akceptovat „bezpečný“ ač, dle našeho názoru, ne přesný výklad ministerstva, což zvýší požadavky na dostatek prostředků pro výplatu vyšších plnění zaměstnanců, avšak zůstane tu možnost tyto kompenzovat z programu Antivirus při splnění jeho podmínek a sníží se riziko sporů se zaměstnanci či správními orgány.

Náhrada škody

Co se náhrady škody týče, je situace, jak je diskutována v médiích, ještě složitější. V posledních dnech se někteří zástupci vlády ČR nechali slyšet, že náhrada škody po státu nebude moci být požadována ani za prvních 10 dní trvání omezení (14. 3. až 23. 3.), která vycházela z krizových opatření samotné

Vlády ČR podle krizového zákona, natož pak to nebude možné u případné škody vzniklé v důsledku opatření Ministerstva zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví, která by podle jejich názoru neměla spadat pod regulaci krizového zákona.

V případě mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví ČR je náhrada škody na první pohled značně potlačena, pokud je opatření v souladu se zákonem, neboť dle § 97 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví nese náklady vzniklé plněním povinností v ochraně veřejného zdraví osoba, které je povinnost uložena.

Otázka, zda je v tomto případě ustanovení § 36 krizového zákona zvláštním právním předpisem, který má přednost před uvedeným obecným pravidlem, či zda i mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR jsou v právním smyslu krizovými opatřeními ve smyslu ust. § 2 písm. c) krizového zákona, je předmětem odborných diskusí.

Diskuse odborné veřejnosti v zásadě různými cestami dospívá k závěru (ač existují i opačné názory), že náhrady škody podle krizového zákona se budou moci přímo dotčené osoby domáhat, a to jak za prvních 10 dní trvání omezení, tak i za dobu platnosti omezení vyhlášených Ministerstvem zdravotnictví podle zákona o ochraně veřejného zdraví. Výklad směřující tímto směrem především sleduje smysl a účel krizových opatření činěných Vládou ČR, resp. jednotlivými ministerstvy, za doby trvání nouzového stavu i formu a obsah omezení vyhlášených Ministerstvem zdravotnictví, která fakticky krizová opatření Vlády ČR beze změny obsahu přijatých omezení převzala.

Současně je vhodné i upozornit na skutečnost, že Ministerstvo zdravotnictví se v rámci svých aktuálních opatření pohybuje na hraně (ne-li za ní) své působnosti v rámci zákona o ochraně veřejného zdraví. Pokud by bylo dovozeno překročení pravomocí ze strany ministerstva v rámci jeho opatření, může se pro dotčené subjekty otevírat i cesta náhrady pro jejich nezákonnost podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Výše uvedené bude jistě ještě předmětem diskuse a dalších posouzení s konkrétními závěry. Samozřejmě s ohledem na stanoviska členů Vlády ČR lze očekávat, že žádostem o náhradu škody podle krizového zákona nebude v zásadě vyhověno a bude nutné celou situaci řešit v rámci navazujících soudních řízení, kde bude celá věc řádně posouzena soudy, kdy nelze vyloučit i nutnost konečného posouzení Ústavním soudem ČR, neboť bude třeba důkladně zvážit všechny okolnosti a zvážit v úvahu přicházející právní posouzení, včetně souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Závěr

Výše rozebírané situace mají dle našeho názoru přinejmenším zásadní vliv na právní jistotu a důvěru občanů a obzvláště podnikatelů v aplikaci právních předpisů.

I proto doporučujeme našim klientům výzvy současné doby řešit především v rámci optimalizace a efektivního nastavení řízení jejich podnikání tak, aby docházelo k minimalizaci škod již nyní a bylo pro ně možné tuto krizovou situaci přestát s malými či ideálně žádnými negativními dopady.

Jsme si však vědomi toho, že některým negativním dopadům a případně i vzniku škody se v určitých případech nebude možné vyhnout, a proto jsme našim klientům připraveni poskytovat naše poradenství i v případech, kdy takto vzniklou škodu budou chtít a moci po státu vymáhat.

PhDr. Mgr. Jan Ptáčník,
advokát

Mgr. Martin Pospíchal,
advokát

Mgr. Jakub Málek,
partner

[PEYTON legal advokátní kancelář s.r.o.](#)

Futurama Business Park
Sokolovská 668/136d
186 00 Praha 8 - Karlín

Tel.: +420 227 629 700

E-mail: info@plegal.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)

- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)